

KLAGANDE

God man: [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

MOTPART

Socialnämnden i Klippans kommun
264 80 Klippan

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Malmös dom den 21 juni 2017 i mål nr 763-17,
se bilaga A

SAKEN

Personlig assistans

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten bifaller överklagandet på så sätt att [REDACTED]
förklaras ha rätt till personlig assistans all vaken tid förutom tid då
behovet av tillsyn faktiskt redan är tillgodosett genom annan
sambhållsinsats.

Målet överlämnas till Socialnämnden i Klippans kommun för beräkning
av insatsens omfattning.

Kammarrätten beslutar att sekretessen enligt 26 kap. 1 § offentlighets-
och sekretesslagen (2009:400) ska fortsätta att vara tillämplig på de
uppgifter om enskilda personliga förhållanden som lagts fram vid
kammarrättens muntliga förhandling inom stängda dörrar och som inte
tagits in i denna dom.

YRKANDEN M.M.

██████████ yrkar att hon ska beviljas personlig assistans med 135 timmar per vecka och anför följande.

Hon är i stort behov av personlig assistans vid alla moment i vardagen. Neddragningen av assistanstimmar har inneburit en tydlig försämring av hennes psykiska och fysiska hälsa vilket vitsordas i läkarintyg. Av ADL-utredning framgår att omfattningen av de behov som hon kan tillgodose själv är mycket begränsad. Så fort hon lämnas ensam springer hon iväg från pågående aktiviteter. Hon kan också bli aggressiv och utåtagerande. Hennes tillsynsbehov motsvarar i stort sett all vaken tid. Den tid som beviljats saknar förankring i verkligheten. Vad gäller hjälp under röda dagar är det hjälpbehovet inget tillfälligt behov utan ska ingå i prövningen. Vidare inkluderar yrkad tid semesterveckor.

Hon hänvisar till ADL-bedömning den 19 och 21 februari 2018 av ██████████ ██████████ Klippans kommun, läkarintyg den 7 februari 2018 av läkaren ██████████ ██████████ odaterat veckoschema, journalanteckningar från Region Skåne och från vårdcentralen Capio Klippan.

Socialnämnden i Klippans kommun anser att överklagandet ska avslås och anför följande.

Det är ostridigt att ██████████ har ett behov av stöd och hjälp i sin vardag men inte i yrkad omfattning. Hon kan inte lämnas ensam hemma, men kan lämnas kortare stunder om assistenten t.ex. behöver hämta något. Vid samtal med personal från daglig verksamhet den 8 december 2017 framkommer ingen försämring av hennes tillstånd.

Kammarrätten har hållit muntlig förhandling. Vittnesförhör har på ██████████ begäran hållits med föreståndaren på kooperativet

Rälsen [REDACTED] läkaren [REDACTED] och med hennes pappa
[REDACTED]

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Frågan i målet är om [REDACTED] ska beviljas personlig assistans i större omfattning än den hon beviljats med 46 timmar och 35 minuter per vecka. Socialnämnden har beaktat flera olika moment i vardagen som avser både grundläggande och andra personliga behov. [REDACTED] anser att den tid som beaktats för de olika momenten inte räcker för att hon ska tillförsäkras goda levnadsvillkor.

Kammarrätten noterar att socialnämnden i det överklagade beslutet inte har prövat behovet av personlig assistans under semesterveckor. Detta prövas enligt socialnämndens uppgift efter särskild ansökan. Kammarrättens prövning omfattar därför inte detta.

Det är ostridigt att [REDACTED] är i behov av tillsyn och socialnämnden har i beslutet beaktat 3,5 timmar per vecka för punktinsatser med tillsyn. [REDACTED] menar att hon är i behov av tillsyn all vaken tid. Enligt kammarrätten är det fråga om behov av tillsyn under vaken tid som inte redan är tillgodosedd med antingen personlig assistans eller annan samhällsinsats, t.ex. daglig verksamhet. Av utredningen framgår att [REDACTED] [REDACTED] inte kan lämnas själv i exempelvis köket eftersom hon lätt kan bränna sig, har ett behov av att kunna kalla på och uppsöka personal, kan kommunicera men har svårt att uttrycka vad hon vill, visar uttalade tecken på oro och viss motorisk rastlöshet samt att hon kan kladda med sin avföring om personal inte är uppmärksamma på henne. Vid den muntliga förhandlingen i kammarrätten preciserade socialnämnden att [REDACTED] [REDACTED] kan lämnas ensam kortare stunder om t.ex. en personlig assistent behöver hämta något. Mot bakgrund av vad som framkommit i målet anser kammarrätten att det inte framstår som tillräckligt med punktinsatser för att

tillgodose [REDACTED] tillsynsbehov utan att hon till följd av sin funktionsnedsättning har ett behov av tillsyn all vaken tid för att tillförsäkras goda levnadsvillkor. Hon har därför rätt till personlig assistans all vaken tid i den mån behovet inte tillgodoses på annat sätt.

Underlag saknas för kammarrätten att kunna ta ställning till i vilken utsträckning som behovet av tillsyn under all vaken tid redan är tillgodosett genom beviljad personlig assistans, daglig verksamhet eller annan samhällsinsats. Av instansordningsskäl bör denna fråga i första hand utredas av socialnämnden. I den mån [REDACTED] behov av tillsyn all vaken tid inte tillgodoses genom redan beviljade insatser ska hon beviljas ytterligare tid för det.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Kristina Harmsen Hogendoorn

Katarina Dunnington

Per Gunnar Olsson
referent

/Madeleine Schönauer

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I MALMÖ
Avdelning 1

DOM
2017-06-21
Meddelad i Malmö

Mål nr
763-17

PARTER

Klagande

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

God man

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Motpart

Socialnämnden i Klippans kommun
26480 Klippan

ÖVERKLAGAT BESLUT

Socialnämndens beslut den 22 december 2016

SAKEN

Personlig assistent enligt lagen (1993:237) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

Dok.Id 381609

Postadress
Box 4522
203 20 Malmö

Besöksadress
Kalendegatan 6

Telefon
040-35 35 00
E-post: forvaltningsrattenimalmo@dom.se
www.forvaltningsrattenimalmo.domstol.se

Telefax
040-97 24 90

Expeditionstid
måndag–fredag
08:00–16:00

BAKGRUND

Socialnämnden beslutade den 9 april 2015 att bevilja [REDACTED] bi-träde av personlig assistans enligt LSS, eller ekonomiskt stöd för skäliga kostnader för sådan assistans, med 135 timmar per vecka. Beslutet gällde under perioden den 9 april 2015 - 8 april 2016. Den 30 november 2016 beslutade socialnämnden att bevilja personlig assistans i samma omfattning fram till den 31 december 2016.

Socialnämnden har vid omprövning, genom det nu överklagade beslutet, beviljat [REDACTED] personlig assistans omfattande 46 timmar och 35 minuter per vecka samt avslagit ansökan avseende 96 timmar och 25 minuter per vecka. Som skäl för beslutet angavs följande. Tidigare beslut speglar inte [REDACTED] verkliga behov av stöd. Utredningen visar att [REDACTED] själv klarar en del av sina behov. Hon har ett behov av aktiv hjälp med vissa moment. Därutöver har hon behov av guidning, stöttning och tillsyn på grund av sitt funktionshinder.

YRKANDE OCH INSTÄLLNING

[REDACTED] överklagar genom god man beslutet och yrkar att hon ska beviljas 9,5 timmar per dag då hon arbetar. Hon anför bl.a. följande. I de begärda 19 timmar per dygn är inräknat timmar att täcka en ledig hemmadag per vecka samt att hon är ledig och hemma varje lördag och söndag samt "röda dagar" då daglig verksamhet är stängt. Några dagar per år har daglig verksamhet stängt för planering/utbildning. Hon har även rätt att ta ut fem veckors semester varje år. Tiden avser även 1,5 timme för morgonrutiner och assistans via promenad till daglig verksamhet då hon inte kan ta sig dit själv. På eftermiddagen möter assistent upp på dagliga verksamheten och de promenerar hem när hon slutar kl. 15. Från kl. 15 till läggdags behöver hon assistans 9,5 timmar per vardag. På helger, "röda dagar" och vid semester

och sjukdom – dagar då hon är hemma, behöver hon assistans med 16 timmar per dag. Hon kan inte dela sin assistent med andra på boendet då alla som bor där har sina egna assistenter på avsedda timmar. Det bör vara samma upplägg som om hon bott i egen lägenhet med assistans då assistent skulle ha varit tillgänglig för henne hela dygnet, även om inte alla minuter är aktiva.

Socialnämnden anser att överklagandet ska avslås samt anför bl.a. följande. ████████████████████ hänvisning till att hon har rätt till fem veckors semester anser socialnämnden vara en ansökan om tillfällig utökning av personlig assistans.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Rättslig reglering m.m.

Enligt 1 § lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade innehåller lagen bestämmelser om insatser för personer med bl.a. utvecklingsstörning eller andra stora och varaktiga funktionshinder som förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

Av 7 § första stycket följer att dessa personer har rätt till olika insatser enligt 9 § om de behöver sådan hjälp i sin livsföring och om deras behov inte tillgodoses på annat sätt. Enligt 9 § 2 är en av insatserna biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäligena kostnader för sådan assistans.

Med personlig assistans avses enligt 9 a § första stycket ett personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan

hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade (grundläggande behov). I andra stycket anges att den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov även har rätt till sådan insats för andra personliga behov om behoven inte tillgodoses på annat sätt.

Definitionen av personlig assistans i 9 a § första stycket tillkom 1996. Det uttalades att personlig assistans ska avse individuellt anpassade hjälpinsatser åt den som på grund av sitt funktionshinder behöver praktisk hjälp i vardagliga situationer. Det framhölls vidare att personer som helt eller i stor utsträckning klarar av att på egen hand sköta sina personliga behov och som enbart har behov av motivations- och aktiveringsinsatser inte bör anses ha rätt till personlig assistans utan i stället ska få sina behov tillgodosedda genom andra insatser (prop. 1995/96:146 s. 13).

Förvaltningsrättens bedömning

Förvaltningsrätten är förhindrad att pröva frågor som inte omfattas av det överklagade beslutet. Vad [REDACTED] anför om fem veckors semester föranleder därför ingen åtgärd från förvaltningsrättens sida.

Det är i målet ostridigt att [REDACTED] tillhör personkrets enligt LSS och att hon har rätt till insatsen personlig assistans enligt 9 § 2 samma lag. Fråga i målet är om hon har rätt till personlig assistans i större omfattning än vad som beviljats. Det ankommer på [REDACTED] att visa att hon är berättigad till ytterligare personlig assistans.

[REDACTED] har genom det överklagade beslutet beviljats personlig assistans med totalt 46 timmar och 35 minuter per vecka. Av utredningen i målet framgår att nämnden har beaktat tid för såväl grundläggande som övrigt hjälpbehov vid morgon- och kvällsrutiner samt vid förflyttning och därutöver övrigt behov under övrig tid. [REDACTED] deltar i daglig verk-

samhet vissa dagar i veckan. Hennes behov bedöms därför tillgodosedda under den tiden. Enligt förvaltningsrättens mening ger den utredning som åberopats i målet inte stöd för en annan bedömning än att den totala tidsåtgång för tid därutöver är rimligt beräknad av socialnämnden. Annat har inte framkommit än att [REDACTED] är tillförsäkrad goda levnadsvillkor genom den beviljade insatsen. Vad [REDACTED] anfört föranleder ingen annan bedömning. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1b)

Bertil Idarsson

I avgörandet har även deltagit nämndemännen Jahn Ahlkvist, Sonja Jernström och Ulf Nordström. Rätten är enig.

Föredragande har varit Ann-Marie Svanberg.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Göteborg.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nå för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.